
**Sprawozdanie z XII Międzynarodowej
Polsko-Rosyjskiej Konferencji Naukowej pt.
*Europa Środkowo-Wschodnia i Łódź w podręcznikach historii, Łódź, 17–19 września 2012 r.***

W dniach 17–19 września 2012 r. odbyła się w Łodzi XII Międzynarodowa Polsko-Rosyjska Konferencja Naukowa pt. *Europa Środkowo-Wschodnia i Łódź w podręcznikach historii*. Została ona zorganizowana przez Katedrę Historii Nowożytnej i Instytut Historii Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Łódzkiego (UŁ) przy współudziale Katedry Historii Słowian Południowych i Zachodnich Wydziału Historycznego Państwowego Uniwersytetu Moskiewskiego im. M.W. Łomonosowa (MGU) i była kolejnym, już dwunastym, spotkaniem łódzkich i moskiewskich naukowców.

W obradach konferencji wzięli udział również pracownicy innych polskich uczelni (w tym Akademii Świętokrzyskiej. Filia w Piotrkowie Trybunalskim oraz Mazowieckiej Wyższej Szkoły Humanistyczno-Pedagogicznej w Łowiczu), a także zagranicznych ośrodków naukowych (rosyjskich i amerykańskich).

Uroczystego otwarcia konferencji dokonał prorektor do Spraw Nauki Uniwersytetu Łódzkiego prof. dr hab. Antoni Różalski, który powitał uczestników i podkreślił niezwykle istotną rolę badań nad dziejami Europy Środkowo-Wschodniej, w tym Łodzi, w podręcznikach historii. Zwrócił uwagę na doniosłe znaczenie stanu wiedzy młodego pokolenia uczniów szkół różnych szczebli oraz studentów wyższych uczelni, zdobywanej dzięki owym podręcznikom.

Z kolei uczestników konferencji w imieniu władz Wydziału powitał dziekan prof. dr hab. Zbigniew Anusik, który wskazał dużą rolę tego i podobnych naukowych spotkań w działalności Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Łódzkiego.

Następnie głos zabrał organizator konferencji prof. dr hab. Edward Wiśniewski, zwracając uwagę na wieloletnią już współpra-

cę Uniwersytetu Łódzkiego i Uniwersytetu Moskiewskiego, rozszerzającą się na kolejne dziedziny naukowe. Wskazał, że tytuł konferencji nie został wybrany przypadkowo, ponieważ całkowicie łączy się on z obecną sytuacją reformy programów i podręczników historii w różnych typach szkół.

Uczestnicy konferencji wiele uwagi poświęcili zagadnieniom ogólnym z zakresu historii powszechnej dotyczącym obrazu Europy Środkowo-Wschodniej w podręcznikach. Kwestie powyższe stanowiły przedmiot analizy dokonanej przez prof. dr. hab. Edwarda Wiśniewskiego, który przeprowadził ją opierając się na treści najnowszych podręczników szkolnych. Zagadnienia te stanowiły również przedmiot zainteresowań dr. Krzysztofa Muchy (UŁ), który przedstawił je, zawężając badania do najnowszych podręczników gimnazjalnych.

Duże zainteresowanie uczestników wzbudziły wystąpienia dr Victorii Tettenhorst (USA), prof. dr. hab. Rafała Stobieckiego (UŁ) oraz prof. dr. hab. Jolanty Daszyńskiej (UŁ), koncentrujące się wokół historii Europy Środkowo-Wschodniej w podręcznikach amerykańskich.

Problematyka bałkańska stanowiła natomiast przedmiot rozważań doc. dr. Ludmiły Kuźmichewej (Rosja) i dr. Jana Chańko (UŁ). Pierwsza referentka przedstawiła obraz Bałkanów w czasach nowożytnych według podręczników serbskich, natomiast dr Jan Chańko skoncentrował się wokół historii Bałkanów w XIX i w początkach XX w., ukazanej w najnowszych polskich podręcznikach dla gimnazjów.

Z kolei prof. dr. hab. Oksana Pietrowska (Rosja) omówiła genezę państwowości białoruskiej w XX w. w historiografii polskiej, białoruskiej i rosyjskiej. Natomiast prof. dr. hab. Tamara Guzienkowa (Rosja) przedstawiła najnowszą historię Rosji w ukraińskich podręcznikach historii.

Problematykę skomplikowanych stosunków polsko-rosyjskich w XX w. ukazał dr Piotr Komuński (Mazowiecka Wyższa Szkoła Humanistyczno-Pedagogiczna w Łowiczu) opierający swoje rozważania na treści polskich podręczników do szkół ponadgimnazjalnych. Obszar ten był również przedmiotem zainteresowania dr. Denisa Malcewa (Rosja), który skoncentrował się jednak wyłącznie na przedstawieniu wojny sowiecko-polskiej w najnowszych rosyjskich podręcznikach historii.

Kolejne wystąpienia zostały poświęcone historii Polski, przy czym największa liczba referatów skupiła się na tematyce dziejów

ziem polskich w XIX w. Wizerunek Królestwa Polskiego (1815–1914) w ujęciu podręczników historii do szkół średnich ukazał prof. dr hab. Jarosław Kita (UŁ). Profesor dr hab. Grzegorz Lesiakowski (UŁ) przedstawił obraz pozytywizmu warszawskiego w podręcznikach akademickich do historii Polski. Dzieje ziem zabrzanych opisał dr Janusz Budziński (Akademia Świętokrzyska. Filia w Piotrkowie Tryb.), również bazujący na polskich podręcznikach akademickich. Podobnie jak dr Dorota Wiśniewska-Józwiak (UŁ), która zajęła się tematyką prawa cywilnego Królestwa Polskiego.

Historia II Rzeczypospolitej stała się przedmiotem wystąpień prof. dr hab. Marii Nartonowicz-Kot (UŁ), przedstawiającej tę problematykę na podstawie treści powojennych podręczników szkolnych, oraz dr Małgorzaty Łapy (UŁ), która powyższy okres opisała wykorzystując podręczniki szkolne wydane po 1989 r.

Obraz Ludowego Wojska Polskiego w wybranych współczesnych podręcznikach akademickich do historii Polski omówił prof. dr hab. Witold Jarno (UŁ). Ciekawy referat dotyczący problemów najnowszej historii Polski wygłosił prof. dr hab. Giennadij Matwiejew (Rosja), opierający swoje rozważania na treści rosyjskich podręczników szkolnych. Z kolei syntezy dziejów Polski i Polaków na podstawie najnowszych (bo wydanych w latach 2000–2011) chorwackich podręczników szkolnych dokonał mgr Piotr Krężel (UŁ).

Wystąpienia dwójga następnych referentów oscylowały wokół problematyki regionalnej, dotyczącej dziejów Łodzi. Profesor dr hab. Krzysztof Lesiakowski (UŁ) wygłosił referat opisujący historię naszego miasta na podstawie współczesnych polskich podręczników szkolnych, dr Marzena Iwańska (UŁ) ukazała zaś obraz dziewiętnastowiecznej Łodzi w monografiach i syntezach akademickich.

Wygłaszanym referatom towarzyszyła interesująca dyskusja. Dotyczyła ona problematyki dziejów Europy Środkowo-Wschodniej, w tym Polski i Polaków, ze szczególnych uwzględnieniem historii regionu łódzkiego.

Wszystkie wystąpienia, jak i tocząca się po nich dyskusja, stanowiły próbę oceny treści polskich i zagranicznych podręczników historii, nie tylko podręczników, którymi posługują się szkoły wszystkich szczebli, ale również podręczników akademickich.

DOROTA WIŚNIEWSKA-JÓŻWIAK
EWA WIŚNIEWSKA-STECIUK
UNIwersytet Łódzki